

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΣΤΟΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ,ΠΓΝΑ Γ.ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ
ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ 154-115 27 ΑΘΗΝΑ
Σ/τρια Διευθύντρια : Dr Αλίκη Ινιωτάκη
ΚΕΝΤΡΟ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΔΩΡΗΤΩΝ ΜΥΕΛΟΥ ΤΩΝ ΟΣΤΩΝ (ΚΕΔΜΟ)
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΙΑΤΡΟΣ ΚΕΔΜΟ : Dr ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΙΟΡΕΝΤΑ
τηλ :2132032480 , φαξ: 210 7774395

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΔΩΡΗΤΩΝ ΑΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΒΛΑΣΤΙΚΩΝ ΚΥΤΤΑΡΩΝ

Βασική προϋπόθεση για να γίνει κάποιος δότης μυελού των οστών είναι να έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του και να μην υπερβαίνει το 45ο έτος .Ο εθελοντής δότης πρέπει να είναι υγιής (ιατρικά κριτήρια για να γίνει κάποιος εθελοντής δωρητής μυελού των οστών).

Η διαδικασία που ακολουθείται για την καταχώρηση ενός εθελοντή δότη μυελού των οστών πραγματοποιείται στα Κέντρα Δοτών (για Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Λάρισα) ή στις Αιμοδοσίες Γενικών Νοσοκομείων (για την υπόλοιπη Ελλάδα) και είναι η ακόλουθη:

Ο εθελοντής δωρητής ενημερώνεται προφορικά αλλά και με έντυπο υλικό για τη δωρεά μυελού. Συμπληρώνει μία αίτηση με τα στοιχεία του καθώς και ένα ιατρικό ιστορικό το οποίο είναι ενδεικτικό για τις προϋποθέσεις προκειμένου να γίνει δότης.

Δίνει μια μικρή ποσότητα αίματος (15ml περίπου) στο Κέντρο Δότη ή στην Αιμοδοσία όπου έχει απευθυνθεί προκειμένου να γίνει μια αρχική τυποποίηση σε κάποια βασικά αντιγόνα. Όλες οι Αιμοδοσίες συνεργάζονται και αποστέλλουν τα δείγματα αίματος στα αρμόδια Κέντρα Δοτών για την τυποποίηση

Η αρχική τυποποίηση καταχωρείται στα αρχεία του αρμόδιου Κέντρου Δότη, στα αρχεία του Εθνικού Μητρώου Δοτών Μυελού των Οστών, το οποίο τηρείται στον Ε.Ο.Μ. καθώς και στη Παγκόσμια Δεξαμενή, όπου περιλαμβάνονται οι δότες μυελού από όλο τον κόσμο.

Ο δότης καταχωρείται με έναν κωδικό (π.χ. ABCDWZX). Τα κωδικοποιημένα στοιχεία του (μαζί με το φύλλο, την ηλικία και τον ιστικό τύπο του) γνωστοποιούνται στα Μεταμοσχευτικά Κέντρα που μπορεί να ζητήσουν να ελεγχθεί για περαιτέρω συμβατότητα με κάποιον ασθενή. Κανένα από τα προσωπικά του στοιχεία δεν γίνεται γνωστό.

Δυνατότητα Ανάκλησης – Διαγραφή

• Είναι πολύ σημαντικό να γνωρίζει κάποιος ότι η εγγραφή του δότη στο Μητρώο δεν τον δεσμεύει να συμμετάσχει στα επόμενα βήματα της διαδικασίας εάν βρεθεί συμβατός με κάποιον ασθενή. Ανά πάσα στιγμή μπορεί να ζητήσει τη διαγραφή του από το μητρώο. Για αυτόν το λόγο πρέπει να είναι πλήρως ενημερωμένος και συνειδητοποιημένος πριν αποφασίσει να γίνει εθελοντής δότης μυελού των οστών.

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΣΥΜΒΑΤΟΥ ΔΟΤΗ

Η αναζήτηση ιστοσυμβατού δότη ξεκινάει από το στενό οικογενειακό περιβάλλον (κυρίως αδέρφια) του ασθενούς αφού ο ιστικός τύπος κάθε ατόμου κληρονομείται από τους γονείς του. Εάν δεν βρεθεί δότης στην άμεση οικογένεια τότε αρχίζει η διαδικασία αναζήτησης σε μη συγγενείς δότες.

Η εύρεση μη συγγενούς ιστοσυμβατού δότη γίνεται μέσα από μια παγκόσμια «δεξαμενή» (BMDW – Bone Marrow Donors Worldwide) δοτών, όπου είναι συγκεντρωμένοι οι εθελοντές δότες μυελού των οστών από όλον τον κόσμο και η οποία ανανεώνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Κάθε χώρα προωθεί τους δότες της σε αυτή τη δεξαμενή, η οποία είναι προσβάσιμη μόνο στα κέντρα που κάνουν αναζήτηση για δότες. Στη παγκόσμια δεξαμενή εκτός από τους δότες υπάρχουν και όλες οι μονάδες ομφαλιοπλακουντικού αίματος.

Η διαδικασία της αναζήτησης μη συγγενούς δότη για έναν ασθενή μπορεί να ξεκινήσει από την κλινική, στην οποία νοσηλεύεται, ή από τη Μονάδα Μεταμόσχευσης Μυελού των Οστών (MMMO) αν έχει ήδη παραπεμφθεί σε αυτό. Συγκεκριμένα, ο θεράπων γιατρός μπορεί να συμπληρώσει τη σχετική «Αίτηση Αναζήτησης Μη Συγγενούς Δότη Μυελού των Οστών» και να την στείλει ηλεκτρονικά ή με φαξ στον EOM. Με βάση τα αναγραφόμενα στοιχεία του ασθενούς (ιστικός τύπος-HLA), οι αρμόδιοι συντονιστές αναζήτησης του EOM, διερευνούν αν υπάρχουν συμβατοί με αυτόν δότες στο Ελληνικό και το Διεθνές αρχείο εθελοντών (BMDW) και αποστέλλουν τα αποτελέσματα της αναζήτησης στον θεράποντα γιατρό. Με αυτόν τον τρόπο, ο γιατρός ενημερώνεται άμεσα για την ύπαρξη δυνητικών δοτών για τον ασθενή του (επίπεδο συμβατότητας, αριθμός και χώρα προέλευσης). Συνεκτιμώντας τα κλινικά δεδομένα παραπέμπει τον ασθενή (αν δεν έχει ήδη παραπεμφθεί) σε μια από τις MMMO που λειτουργούν στη χώρα μας και έχουν άδεια για πραγματοποίηση μεταμοσχεύσεων από μη συγγενείς δότες.

Όλες οι περαιτέρω ενέργειες γίνονται με τη συνεργασία του EOM και της MMO, η οποία δίνει την εντολή ενεργοποίησης της αναζήτησης και έναρξης της επικοινωνίας με τις «Δεξαμενές», όπου έχουν εντοπισθεί οι δυνητικοί δότες. Επίσης, οι γιατροί της MMO καθορίζουν για κάθε συγκεκριμένο ασθενή το επείγον της περίπτωσης, την επιθυμητή συμβατότητά του με τον δότη που θα γίνει αποδεκτός και την όλη πορεία της αναζήτησης (πραγματοποίηση περαιτέρω εξετάσεων επιβεβαίωσης της συμβατότητας κλπ).

Η αναζήτηση μέσω της Διεθνούς «Δεξαμενής» γίνεται ανάμεσα από ένα σύνολο περισσότερων από 15 εκατομμύρια δοτών οι οποίοι συνεχώς αυξάνονται. Ο χρόνος που απαιτείται για την αναζήτηση και διεκπεραίωση όλων των διαδικασιών σχετίζεται άμεσα με τον ιστικό τύπο του κάθε ασθενούς (πόσο συχνός ή σπάνιος είναι αυτός), με τον αριθμό των συμβατών δυνητικών δοτών που θα βρεθούν στη παγκόσμια δεξαμενή και τη δυνατότητα του άμεσου ελέγχου τους και τέλος με την απόφαση των ιατρών για τον ορισμό του χρόνου μεταμόσχευσης, ανάλογα με την κατάσταση του ασθενούς.

Ο ΕΟΜ συντονίζει όλη η διαδικασία από τη στιγμή που θα ξεκινήσει η αρχική αναζήτηση για εύρεση ιστοσυμβατού δότη μέχρι και τη λήψη και μεταφορά του μοσχεύματος στο μεταμοσχευτικό κέντρο.

Δωρεά - Συλλογή Μοσχεύματος από το Δότη

Εάν ένας εθελοντής βρεθεί αρχικά συμβατός με έναν ασθενή και εξακολουθεί να επιθυμεί τη δωρεά, γίνονται συμπληρωματικές εξετάσεις επιβεβαίωσης της συμβατότητας και, στη συνέχεια, υποβάλλεται σε check-up για να επιβεβαιωθεί η καλή κατάσταση της υγείας του.

Σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας μέχρι την τελική συγκατάθεση για τη μεταμόσχευση, ο εθελοντής μπορεί να ανακαλέσει την απόφασή του για τη δωρεά εάν αισθανθεί ότι δεν είναι έτοιμος γι' αυτή. Εν τούτοις, είναι εξαιρετικά σημαντικό ο δότης να είναι συνειδητοποιημένος και απολύτως βέβαιος για την απόφασή του. Άτομα που έχουν αμφιβολίες ή εγγράφονται κάτω από συναισθηματική ή άλλη πίεση χωρίς να είναι σίγουρα αν είναι πραγματικά πρόθυμα να προχωρήσουν, θα πρέπει να κατανοήσουν ότι δίνουν ψεύτικες ελπίδες στους ασθενείς.

Διαδικασία

Αρχικά ο δότης ενημερώνεται για τους δύο εναλλακτικούς τρόπους συλλογής αιμοποιητικών κυττάρων, δηλαδή είτε από το μυελό των οστών, είτε από το αίμα, καθώς και για τις πιθανές παρενέργειες της συλλογής. Κατόπιν, έχει την ευκαιρία και το χρόνο να υποβάλει διευκρινιστικές ερωτήσεις. Μέχρι αυτό το σημείο η θετική πρόθεση του δότη είναι ελεύθερα ανακλητή και μπορεί να αποχωρήσει από τη διαδικασία αν με κάτι δεν συμφωνεί. Αν συμφωνεί με τη διαδικασία, δίνει τη συγκατάθεσή του εγγράφως, όπως προβλέπεται από τη νομοθεσία και ξεκινά ο τελικός έλεγχος της καταλληλότητάς του και της δυνατότητας του να δώσει μόσχευμα. Πριν τη συλλογή ο δότης υποβάλλεται σε κλινικο-εργαστηριακό έλεγχο, ώστε η συλλογή να είναι ασφαλής για τον ίδιο και τα αιμοποιητικά κύτταρα ασφαλή για τον ασθενή. Υπάρχουν δύο εναλλακτικοί τρόποι συλλογής αιμοποιητικών κυττάρων από το δότη:

(Α) Συλλογή αιμοποιητικών κυττάρων από το μυελό

Ο δότης εισέρχεται το πρωί της συλλογής στο νοσοκομείο, όπου θα γίνει η συλλογή. Η συλλογή γίνεται στο χειρουργείο υπό γενική αναισθησία με αναρροφήσεις του μυελού από τα οστά της λεκάνης. Τη συλλογή κάνει ομάδα αιματολόγων μεταμοσχευτών ιατρών. Η διαδικασία διαρκεί περίπου μία έως δύο ώρες. Ο δότης παίρνει εξιτήριο το απόγευμα της ίδιας ημέρας ή την επόμενη το πρωί.

(B) Συλλογή αιμοποιητικών κυττάρων από το αίμα

Στο δότη χορηγείται υποδόρια τέσσερις ημέρες πριν τη συλλογή ο αυξητικός παράγοντας των λευκών αιμοσφαιρίων G-CSF. Την πέμπτη ημέρα η συλλογή γίνεται με ειδικό μηχάνημα φυγοκέντρωσης αίματος, που ονομάζεται μηχάνημα αιμαφαίρεσης. Ο δότης συνδέεται με το μηχάνημα αιμαφαίρεσης μέσω των δύο μεσοβασιλικών φλεβών του (φλέβες του αγκώνα). Η διαδικασία της συλλογής διαρκεί δύο έως τρεις ώρες και δεν απαιτείται εισαγωγή και νοσηλεία του δότη στο νοσοκομείο. Ο δότης πηγαίνει στο σπίτι του αμέσως μετά τη συλλογή και στη δουλειά του την επόμενη το πρωί.

Παρενέργειες

Η διαδικασία της συλλογής αιμοποιητικών κυττάρων είναι απόλυτα ασφαλής για τον δότη και οι ενδεχόμενες επιπλοκές είναι σχετικά ήπιες. Ο δότης δεν κινδυνεύει από μεταδιδόμενα νοσήματα γιατί η συλλογή του μυελού γίνεται στο χειρουργείο υπό άσηπτες συνθήκες. Για τη συλλογή των αιμοποιητικών κυττάρων από το αίμα χρησιμοποιείται αποστειρωμένο σετ μιας χρήσης.

Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι, όσα αιμοποιητικά κύτταρα κι αν συλλεγούν από το μυελό ή από το αίμα, αυτά αντικαθίστανται από τις εφεδρείες του μυελού και ο δότης δεν κινδυνεύει από μυελική ανεπάρκεια.

Οι επιπλοκές που μπορεί να προκύψουν από τον τρόπο συλλογής μοσχεύματος μυελού των οστών είναι συνήθως ήπιες. Η συχνότερη επιπλοκή είναι ο πόνος στα σημεία της συλλογής, που υποχωρεί με κοινά αναλγητικά και παρέρχεται βαθμιαία μέσα σε μία έως δύο συνήθως εβδομάδες. Ο δότης επανέρχεται στην εργασία του συνήθως μετά μία εβδομάδα.

Οι επιπλοκές που μπορεί να προκύψουν από τη συλλογή περιφερικών κυττάρων (αίματος δηλ.) είναι ήπιες. Η συχνότερη επιπλοκή είναι συμπτώματα κοινού κρυολογήματος (πονοκέφαλος, μπουκωμένη μύτη, πόνοι στα οστά), οφειλόμενα στον αυξητικό παράγοντα G-CSF, που χορηγείται στον δότη πριν τη λήψη. Διαρκούν όσο διαρκεί η χορήγηση του G-CSF και υποχωρούν με κοινά αναλγητικά.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ : ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΕΘΝΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΕΩΝ www.eom.gr

17/4/2018